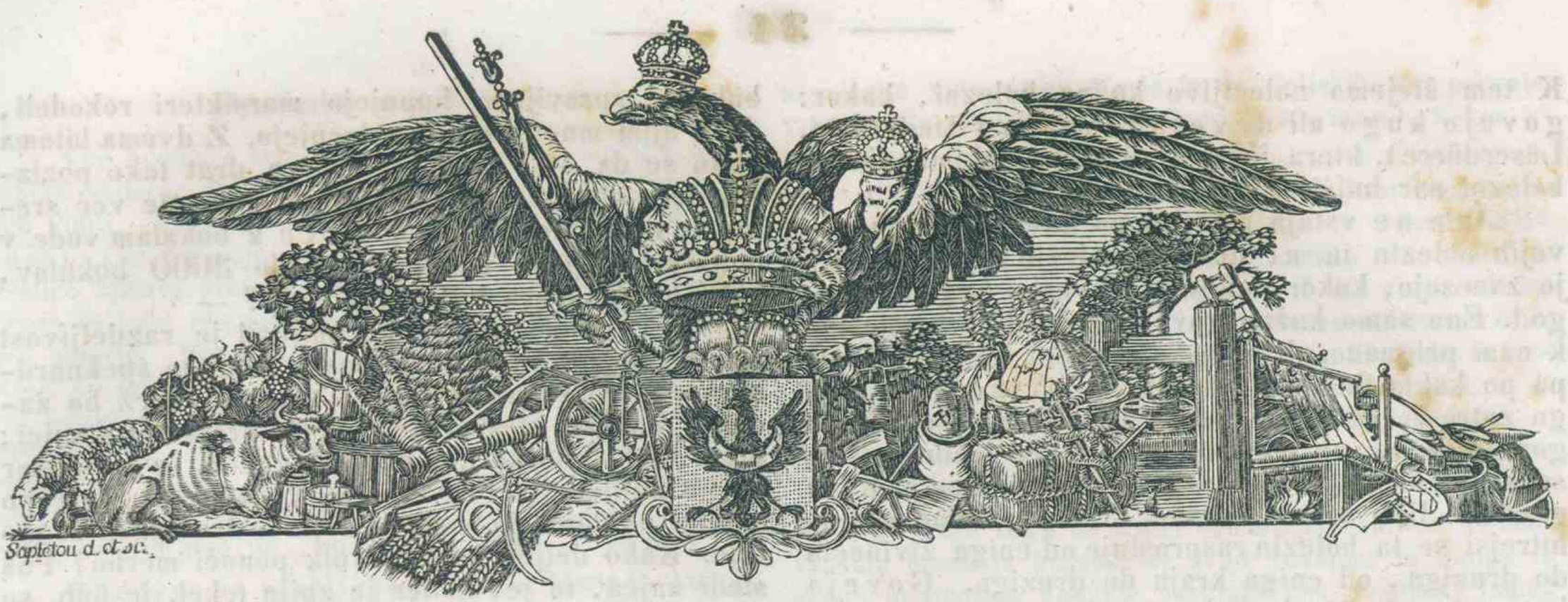

Kmetijske in rokodélske novice.

Na svitlobo dane od c. k. krajnske kmetijske družbe.

Tečaj IV. *V srédo 4. Sušca 1846.* List 9.

Gospodu

Matiju Vertovcu,

modrimu učeniku vinoreje, gorečimu branitelju Slovenšine.

(Sonet).

Ko slavna terta Tvoje domačije,
Karkolj žarečih kapljic v sebi hrani,
Raztoči bližnim krajem — daljni strani,
De radost se v sercé človeško lije —

Takó delíš nam Svoje bogatíje,
Beseda Tvoja „Vinorejo“ oznani,
Pa tud junaško čast slovensko brani,
In starih vraž verige nam razbije.

Zató, kopáč domačiga zaklada!
Naj hram Ti pólnijo tovôri vína,
Naj vab' Tvoj glas ko cvet in sad nograda:

De bode okopana korenina,
De nam Slovenje terta več ne strada,
Ter ptuja ne zaraša je rastljina.

Iz Béča.

Pepelníčna.

Pomísli člôvek, de si sád prahú,
De, va-nj verníti se, je tvoj namén,
In de pod sóncam vse je róp begú;
De bo vesoljnost clo kdej časa plén. [1])

Neznan je tù počítek, ptúj pokòj,
Kjer sónce meri nam kratkôbo dnev;
Minljívost bíje že svoj strášni bòj
S priródo [2]), kar je svet domíja rev.

Le enkrat cvète róža, in nikdár
Se vèč ne vèrne njen begljivi cvet;
Na nje cvetíla púst, razdèrt oltar
Obeša vence pómlad drúgih let.

Ko zbežno vàl hití tje v okeán,
Tàk hítro zbégne détešce z igríš;
In vàl, detéšce in igríša plán
Raznêse čása vijorepna píš.

Tù púša móž otrôku pól skerbí,
Tàm gre počívat sivček, sónca sìt;
Kolóvrat bítij vedno se vertí, —
Pa le motóz mu je nar dáljši nìt.

Kàj véš, če ne boš zdíhal poln solzá
Tàm, kjér pojí te zdàj vesêlja zbôr;
Vse, kar milúješ, číslaš v dnù sercá,
Ti vtégne vzéti jútro ráni zôr.

Nàj čêlo vénča vénec ti kraljev,
Al bríje píš nàj krog beráških lás;
Ne gléda smèrt na část, ne lóči rev;
Enáko gré beráč in králj k nji v vás.

Enáko táre krón demántno véz,
Ženínov vénc, nevéstin šapel zlát;
Na en kùp méče žêzlo [1]), bergljic lés,
Beraški plajš tìk na kraljev škerlát.

Edín'ga ne zadene smèrtna óst,
Nàj bo še bòlj napeta nje tetív; [2])
Kristjánstva blagodárni cvet — krepóst —
Bo sáboj vzel mem smèrti mlàd in sív.

Tedej pomísli ljúbček svetnih klám, [3])
Ki ceniš strást in rádosti razsàj:
De, vjet v goljúfne zánjke hudih zmám, [3])
Na prah le zídaš, kjer si stáviš ràj.

Nàj bo v spomín danášnji ti pepél:
Le bogoljúbu ptúj je grôba stràh,
De le krepóst mem smerti bódeš vzél,
Kdàr strást in slást zdrobíla se bo v práh.

Ródoljub Ledínski.

Podučenje, kakó se mora klavna živina in mesó ogledovati?

(Nadalje.)

Razun imenovanih bolezin so tudi še druge, per kterih se mesó brez velike nevarnosti ne smé jesti in prodajati, ali per kterih je mesó takó slabó in zoperno, de človeško zdravje v nevarnost pride.

[1]) plén, die Beute.
[2]) priróda, Natur.

[1]) žêzlo, Zepter.
[2]) tetív, Bogensehne, (Járnik).
[3]) klama, in
[4]) zmama, Täuschung, (Cigler).

K tem štejemo nalezljive kužne bolezni, kakor: govejo kugo ali devetogobnico (Rinderpest, Löserdürre), ktera je med vsimi živinskimi kužnimi bolezni nar hujši.

Ona ne vstaja pri nas po navadi druzih govejih bolezin in ni domača bolezin; iz ptujiga jo zanesejo, kakor zanesejo človeško kugo od drugod. Eno samo kužno govedo iz ptujiga kraljestva k nam prignano, ali le kaka mervica kužnjiga strupa po kakim blagu v naše kraje prinesena, kugo zatrosi, če se le bolno živinče z našo zdravo govejo živino na paši ali pa v hlevu snide, ali če se kužni štrup kako drugač zatrosi med zdrave goveda. Bolj ko se zdrava živina z bolno shaja, hitrejši se ta bolezin rasprostuje od eniga živinčeta do druziga, od eniga kraja do druziga. Goveja kuga ima pa to lastnost, de se po tatinsko prikrade, in se v začetku le počasi razširja. Vrančni prisad (Milzbrand) seže ob enim po več hlevih; kuga se pa spervič le v eniga zatrosi. Bolezin v gobcu ali slinavka (Maulseuche) zgrabi veliko živinčet v hlevu; kuga se začne pa le pri enim, potlej dva ali tri tedne počasi leze, tiho štapa od eniga goveda do druziga, takó de kmetovavci sami nikakor ne mislijo, kakó hudo bo ta kuga v kratkim času govedino morila. Dokajkrat jih od sto le kakih 5 ali 10 glav pri življenji ostane. Devetogobnica je kuga samih govéd. Nima se je bati ne konj, ne druga živina, in še tudi človek ne. Zatrosi jo pa človek, druga živina in razno blago med goveda po raznih potih, ki smo jih že povedali. Goveja kuga napade le enkrat govejo živino; jo je živinče enkrat srečno prestalo, se mu nikdar več kaj taciga pripetilo ne bo, ako je ravno v sredi med kužnimi in na pol cerknjenimi govedi.

Težka, včasi pa nemogočna reč je spoznati, kje in kdaj se je devetogobna kuga začéla. Nje začetik je podoben začetku drugih menj nevarnih bolezin. Živinče pokašljuje nekako nenavadno, globoko in votlo, skorej po človeško, kader z zatisnjenimi ustmi kašla; ni stanovitno pri jedi, hlastá zdaj po ti, zdaj pa po uni klaji, in se ne dotakne kake druge, ki jo je sicer rada jedla; govedo je čmerno in hujši kakor po navadi. Krave pridejo kmalo bolj, kmalo menj ob mleko; vse drugo je pa kakor pri zdravim živinčetu. Ali čez kake dni se kužne znamnja pri živini pokažejo, in sicer včasi čez 3, včasi pa čez 7 dni. Nar očitniši znamnje devetogobne kuge je, če bolezin perve bolne živine po zdravih govedih ravno tistiga hleva sega, ali pa kje drugod, kjer so ljudje pri bolnim živinčetu bili, ali kjer se je živina z bolno sošla; če tedej začnejo bolehati zdrave živinčeta; ne vse na enkrat, pa vender eno za drugim, takó de v 10 — 14 dneh po smerti perviga goveda, kuga okoli sebe grabiti začenja, je to očitno znamnje začete devetogobnice.

(Dalje sledí.)

Nekaj kemije (ločbe) kmetovavcam.

(Nadalje.)

9. §. Razdeljívost pozémeljskih stvarí.

Kakor so vse pozémeljske rečí iz mnogih delov zložene, se dajo tudi razdelíti, in sicer po mnogotérih načinih, ali jih razbijejo, stolčejo, zréžejo, zmélejo, ali rastopíjo, sožgó i. t. d. Že raztenljivost mnogih rečí je za nas čuden prikazik; iz ediniga cekina naredí umetálnik s tolčenjem med ribjim mehúrjem takó veliko plahto, de bi se lahko ž njo konjik z konjem vred zakril; tako zlató v bukvice spravljeno kupujejo marsikteri rokodeli, de ž njim mnoge rečí pozlačujejo. Z dvéma lótama zlatá se da 444 ur dolg srebern drat takó pozlatiti, de z oboroženimi očmí se na njem nič več srebra ne vidi, ampak zgolj zlató. Če z bokalam vode v puh spremenjene napolniš posodo 3000 bokálov, kakó tanjka mora biti tukej voda? —

Še čudniši in nezapopadljivši je razdeljívost mnogoverstnih rečí; če prineseš kapljico špeknardniga olja (Lavendel-Oel) v stanico, berž bo zadišalo po vsi, desiravno močno prostorni stanici; brez de bi bilo še kaj na teži zgubilo, se je vender že na milijone mèrvic od njega odtergalo, ktere po stanici plavajo, in vsim v nosnice drezajo in šegetajo. Kakó delječ zasledí volk ponoči merho? Pàs sledí zajca, tó je, koder je zajic tekel, je púh, so drobce iz njegoviga telesa po tléh, po travi ostajale, te le pridejo po dihanji pasú v nós, in to je sléd. Vse karkoli iz rastljin, iz žival, iz zemlje, iz dišáv i. t. d. puhtí, so drobtince v nezmerljivim številu, ktere gorkota odterguje, se ž njimi v púh združva in jih odnaša, de v zraku plaváje pogostama v naš nós pridejo, in de jih čutimo. Gorkota se nezapopadljivo sama sebe raztanšva, in zamore mnoge druge rečí v nedopovedljivo veliko število drobtinc razdelíti.

Marsiktere stvarí obstojé nekoliko iz krèpkih, nekoliko pa iz mehkih, vlačnih ali tudi kapljivotekočih rečí. Človek je iz kosti, mesá, kervi i. t. d.; če bi on v poletnim času v kakim kraji poginil, de bi ljudje za-nj ne vedili, bodo od njega le kostí ostale, vse drugo pa, ko bi ga tudi nobena zvér ne objedala, bo ob kratkim se razsulo, razdrobilo v nar manjši mervice, ktere z gorkoto združene večidel nevidljivo zginejo.

Očitno je tudi, de mnoge stvarí obstojé nekoliko iz zgorljivih, nekoliko pa tudi iz nezgorljivih rečí ali délov. Iz 100 funtov derv dobiš ki 5 funtov pepéla, kteri ni zgorel, unih 90 funtov je pa zgorelo, tó je, z gorkoto se sprijelo, in nevidljivo ko puh, ali tudi ko zrak odletelo. Kar pa po strohnenji, zgnjijenji ali zgorenji v take zginljive mervice razpade, moglo je tudi — naj bo žival ali rastljina — ravno iz takih drobčinih mervic združite se ali zrasti. To je pervi in poglavitni ključ h kemijskokmetijskim vednostim.

Pozemeljske rečí se dajo na dvojno vižo razdeliti, ali z mnogim orodjem, ali pa po kemijsko. Če se kaj razbíje, stolče, zmele i. t. d. so zmirej vdobljeni deli med seboj enake natóre, enacih lastnost; ko bi kámen rastolkel, so vsi kósci, naj bodo še takó drobni, vender še zmirej kámen; razreži, razmervi hleb kruha, vsi kosci, vse mervice so krùh. Če se pa kaj po kemijsko razdelí, niso več deli, ne med seboj, tudi ne več s poprejšno rečjo, iz ktere so se dobili, enake natóre, ali enacih lastnost. Mlji tri dni funt cinóbra, zmiraj bodo vse, tudi nar drobnejši mervice cinóber; če ga pa naravoslovec po kemijsko razdelí ali raskroji, bo dobil iz njega živo srebró in žêplo. De je pa živo srebró v svôjih lastnostih vse drugačno od žêpla, pa tudi žêplo in živo srebro od cinobra, je slednjimu dobro znano. Takó razkroji apnjenčár 100 funtov težik apnjenik v 30 funtov živiga apna in v 70 funtov neke vogelnokislôbe, ki jo iz kámna po ognjeni sili v podobi zraka odžene; pa živo apno ni enako vogelnokislôbi, in oboje tudi ne enako poprejšnjimu kamnu.

(Dalje sledí.)

Prošnja učitelja.

Več učencov hodi v šolo, kteri so bleskoviga, opadeniga obličja; tudi ni veselja, ne otročje gibljivosti na njih viditi. Veliko tacih je tudi, ki vodo v posteljo pušajo (se vsčivajo). Nejevoljni ali nevsmiljeni starši sirotice zjutrej pretepavajo, jih brez zajterka v šolo pošiljajo in takó ubogim otročičam vse veselje za uk in h igri umerje. Prosim tedaj pervič starše tacih nadložnih otrok za usmiljenje, ki so večidel sami tega krivi, kér jim potrebniga oblačila in toplih ležiš ne preskerbé. Pri odrašenih pa mislim, de je kaka bolezen vzrok te razvade, de postlje rosijo, če se ravno h vodi budijo in odevajo. Za te sirotice prosim pripomočik! Kdor ga vé, naj ga dobrotljivo po „Novicah“ oznani. Musy.

Odgovor na pričijočo prošnjo. Mene je skušnja naslednjih pomočkov zoper imenovano nadlogo učíla; drugi zdravniki bojo morebiti še kaj druziga svetovali.

Po mojih skušnjah nikdar ne izvíra imenovana ponôčna napaka otrok iz kake bolezni, ampak je le slaba navada ali razvada, ktere so sami starši krivi, zoper ktero tedej tudi zdravil iz lekaríje (apoteke) potreba ni. Izrejênje otrok je napčno že v pelnícah bilo in je napčno ostalo, ko je otročè odrastlo. Revčike pušajo celo noč ali celi dan mokre v pelnicah ležati; če vpijejo, bedaste matere — kmetiške in gosposke — le mislijo, de so lačni, ter jih silijo sesati ali pa jim podmêta v usta namašijo, de morajo, hočejo ali ne hočejo, jenjati vpiti. De pa otročički vpijejo, kér jim je zoperno na mokrim ležati, to jim nikakor ne pade v glavo. Kaj se zgodí? Otroci se navadijo sčasama scavnice in na zadnje še ne čutijo več, kadaj voda pod nje gré. Takó rastejo naprej in imenovana gerda navada ž njimi. Zdaj pa jih začnejo starši grajati, jih tepêjo, s vscano rjuho pred hišo postavlajo ali pa pri kakim konjedircu ali pri kaki rokovmažarci pomoči išejo. Ta jim svetje pečêno miš na večer jesti dajati i. t. d. Naj mi kdo rêče, de ni res, kar govorím!! — Otroke imenovane napake odvaditi, je tedej treba, jih že v pelnicah snažnosti vaditi, kar jim tudi k zdravju in téku nar bolj pomaga. Če pa že odrašeni postelje rosijo, je gotovo in nar bolje sredstvo: jih ponoči skozi kaka dva tedna vsake dve uri zbudovati, de grejo k svoji potrebi. — Jih pretépati in očitno zasramovati, ne pomaga clo nič in še škodje, zakaj prestrašeni otroci oslabíjo na tistih delih, ki mehur zaperajo in odperajo, ter nemorejo vode deržati. De od straha še odrašenimu voda uíde, vsak sam vé. — Zraven tega naj se takim otrokam na večer nikar ne pripustí, veliko vode piti ali pa tacih jedí jesti, ktere bolj na vodo ženêjo, kakor sladke repe i. t. d. Po zimi naj bojo gorko oblečeni in naj ležé v toplih stanicah; zakaj mraz zapéra vse kožne potne luknjice ter storí, de vse vodene smetí trupla (wässrige Auswurfsstoffe) vdarijo na mehur in se tukej ocedijo, kér skozi kožo iz trupla iti ne morejo. Zavoljo tega vsaciga človeka pozimi veliko več na vodo žêne, kakor poleti. — To so gotovi pomočki zoper rosênje otrok: le 14 dni je imenovaniga zvestiga ravnanja in poterpljenja potreba, in treba ne bo — poscanih rjúh sušiti, pa tudi ne krajcarja v lekarijo nêsti. Dr. Bleiweis.

Proglas zastran noviga slovenskiga slovnika in slovnice.

(Na dalje.)

2) Jaz slovnikov samih ne prepisujem, ampak Slovenščino še iščem ravno takó iz vséh dosihdob natisnjenih drugih slovenskih bukev in rokopisov od naj starših tréh Frizinžkih (Brezničkih) monumentov (*Glag. Cloz.* str. XXXV — XLI) in od Truberja dàr do naj novejšega lista naših Novic in do Celjskih vse pohvale vrednih Evangeljev (17. Priloga k Novicam), kakor

3) iz slovarjev vseh inih Slovanskih narečij po ustnem, večletnem izpraševanji navlášć zatónajemanih možev iz raznih Slovenskih krajev: iz Ogersko-Slovenskoga sem si bil na dalji čás prostáka Vladislava Cesarja Porabca; za Štajersko na 6 lét vinogradnika Kazimira Redenika Pohorca; za Rozeanski romón črez 6 lét Ratibora Longína Béljana ter za Krajnsko in Koroško vse k meni prihajavše suknarje, rešetárje i. t. d. izkúšal, kér sem presvedočen, da je med Slovenci dosta — Slovánom znanega — blagá, kar se je domorodcem skrivalo dosihmal, kér še prilike ni bilo, je nalésti.

4) Verh tega mi dobri domorodci céle zbirke Slovenskih besed in besedil, ter svoje rokopise in knjige iz svojih in ljudskih knjižnic pošiljaho (so pošiljali) izmed teh jih zdaj le nekoliko, pak ves hvaléžen imenujem: za Ogersko gospode K—ć in T—n; za Štajersko: pred vsemi drugimi céle bremena prečest. g. Slomšek, potle gospode Prof. Kvas, Košár, Šerf, Krempelj, Muršec, Vraz, Drobnić, Matjašić, Kanjuh, Dr. Vogrín, Macún, Pirš, Terstenjak, Račić, Godina, Lah, Stranjšak, Rajzman, Kvar, Mulec, Novak, Šmidinger, Jarec, Režan, Rižnar, Galuf, Ihan; za Koroško gosp. Majer; za Krajno tude posebno gospode Dr. J. Bleiweis, Jernej in Jakob Medved, Prof. Metelko, Stanić, Koseski, Volčič ter mimo teh gospodov kn. vl. Ostrovski.

5) Tude naš stari Gradec in naša zlata Ljubljana mi zvésto odpirahta (sta odpirala) svoje knjižnice in knjigarnice.

Tu je nekeliko izvirkov, iz kterih mi je Slovenščina za slovnik in slovnico obilno pritékala, ter teliko vzrokov, za kár se je to délo pokesnilo — prostranilo.

Akoravno tej sedanji slovnik ne bode izčista in ves etymologički po volji učenih Slovánov (gosp. *Sreznjevskega časop. Česk. Muz.* 1840.) bo vémdar, kakor sedašnja doba od takovega déla terja, kratičke etymologičke razvitke obderžal.

Potle moj slovnik z slovnico vred bo Slovenski, česar ne hočem in ne smém utajiti, da se gdej tèrmasti prepirljivci iz kakega kota zoper mene ne vzdignejo, ako njihove popáke razodénem in v kraj spravim, iz drugega kota pak samo čisto zlató pokážem jihovim ostermenétim očém: rečem tukaj očito in razločito, da moj namen ni ktero Slovensko pod — ali podpodnarečje (bodi si Ogersko-Slovensko, ali Štajersko, ali Krajnsko, ali Koroško, ali Hervatsko; ali Rozeansko) zatréti ali ti na verh potegnoti, ampak iz vseh pod — in podpodnarečij željím, hočem in se upiram le samo, kar je jeklénega zernja — suhega zlatá — čiste pšenice in dragega kamnja naši materi Slavi v eden snop, v edno gomoljo, v edno žitnico ter v eden vénec spraviti: za zuno in žlindro pak mi celo nikár ni, naidi še si toliko zagovarjavcev.

(Dalje sledí.)

Popis tamnice (jetnišnice) v Gradiški na Soči

ali

živi in mertvi vlaháni Slovenci od kodi so?

Pisal sim pričujoči sostavik Novicam, da bi ga njih bravci razglasili po deželi, kolikor jim je moč in da bi ga tudi tisti zaslišali, za ktere je pisan in kteri Novic ne berejo. Dajte tedaj, prosim Vas, ta listik od rok do rok, da bo udaril ta moj glas na tiste ušesa, kterim to opominjevanje veljá.

Vže od leta 1818 stojí v Gradiški terdó ograjena in prostorna tamnica, takim zločincam (hudodelnikam) pripravljena, ki na več, ko deset let obsojeni so. Ona zamore 250 takih prestopnikov sprejeti. V tem sramotnim stanji imamo sadaj 219 jetnikov možkiga in ženskiga spola. Oni bi si bili v svoji domačii lahko potrebne hrane (živeža) in obleke častno zaslužili, in odjarmeni ostali; ali kér svoji gosposki niso bili pokorni, so dušnim pastirjem herbet obračali, in po pregrešnih potih hodili, so postali ljudomorci, razbojniki, požigavci, — z eno besedo hudodelniki in prestopniki božjih in človeških zapoved, dokler niso vlovljeni in kakor nekrotka živina zvezani, v to tamnico prignani bili. Bog ne spi. Po delih plača! Za svoje nočne dela prejeli so tamnico; — za ponočno hitro in dolgo koračenje sadaj v tesnih železih prekratko postopavajo; — za lomljenje ključavnic, vrat, okin i. t. d. so zaperti pod železnimi in nerazbitljivimi vratami.

Na zgorej dano prašanje: od kodi so? le težko izustim žalosten in terd odgovor, da so nekteri iz med njih prehudi Korošci, Štajarci, Krajnci, Istrijanci, Dalmatinci, Tirolci i. t. d. večidel vsi Slovenci! Oh! Slovenci, Slovenci, ki ste lenosti povdani, ki naše vlaháne Slovence v hudodelih nasledujete, ki v nočnih tamninah okoli se klatite, vstavite svoje koračenje po grešnih stezah, dokler še prepozno ni. Ako tega opominjevanja sadaj razumeti nočete, ga boste sèm prignani, gotovo, tode prepozno razumeli. V ti tamnici boste spoznali, da lenost, mati zlostí in nesreče, je tudi maćeha vsake kreposti.

Res je, da je ta tamnica v Gradiški na naj bolj zdravim mestu, da je v nji prezdrava voda, da imamo v tem kraji prav zdrav zrak; da so jetniki dosti dobro oblečeni, zadosti z živežem preskerbljeni (hranjeni); da bolehni imajo v bolnici ranarnika, lekarja in vso pomoč; ali dajte jim tudi kraljeve preizbrane piče, ne bojo se vpitali, ampak od dne do dne bodo bolj mledni in suhi, dokler od notranjiga červa duše grizeni in pregrizeni ne umerjejo.

Zavoljo tega od gori rečeniga leta do današnjiga dneva, broj (število) vsih vlahánih mertvih Slovencov znese 404, kterih kostí v Laških grobih gnjijó.

Oh, de bi smert grešnikov oglas njih življenja ne bila! J. V. ž. i. d. *)

Žalostna pustna zgodba.

V vasi Šk. na Dolenskim je bilo 9. dan Svečana imenitno ženitvanje. Ko se noč naredí, pridejo fantje iz dveh nasprotnih vasí na prežo ali voglarit, kar je gerda navada na kmetih. Fantje iz obeh vasí so si že pred žugali pretepati se. Ko je bilo že zlo tamno, se fantje snidejo okoli hiše, v kteri so ženitvavci veseli vkup zbrani svatovšino obhajali. Vsak svoj kol v rokah se fantje zdaj na boj pripravijo, in ravno mislijo se vdariti, kar fantje manjši vasí vidijo, de jih je premalo, zató vbegnejo in vsakteri se skrije kamur more. Nekaj se jih skrije v sosedno hišo; pod klopí in pod mizo so zlezli, de bi ne bili tepeni. Premagovavci hitijo za njimi v hišo, najdejo tam soseda, ki ni bil ne per ženitníni, ne per voglarenji, in ki je le na večer prišel sem vas, kér so per tisti hiši ravno šivce (žnidarje) imeli. Serditi fantje v hišo priderejo, kar nedolžniga soseda začnejo poglavi mahati in ga na tla pobijejo, kér ga niso poznali, in so menili, de je eden iz med njihovih nasprotnikov. Revež nedolžin omedlí, na tleh leží, se nič ne zavé, njegova kri teče po hiši de je strah, in zdaj še eden sovražnikov gre in ga z kolam vdari po glavi. Drugi dan je revež umerl. De bi to gerdo voglarenje ali prezanje per ženitnínah skorej vstavili in tolikim nesrečam konec storili! C.

*) Lepa hvala, visokočastitljivi gospod, naj Vam bo za pričijoči krepki stostavek, kteriga bodo ljudomili bravci Novic gotovo razglasovali, de bo šel jek (Echo) Vašiga opominjevanja od mesta do mesta, od vasí do vasí. Vredništvo.

Žalostna pergodba v Železnikih.

Zopet je neusmiljeni ogenj s strašno močjo po Železnikih razsajal, in veliko veliko ljudí ob vse njih premoženje, ja marsikako družino clo ob njih oblačilo perpravil. Okoli ene po polnoči 19. pretečeniga mesca zašviga plamen v zgornjim koncu Železnikov okoli ene štale, brez de bi kdo vedil kakó, skače od burje preganjan, gorečimu petelinu enak, od strehe do strehe, odpira vedno širokejši svoje goreče žrelo, ne dela razločka ne med visoko hišo premožniga, in ne med nisko bajtico ubogiga terpinca, ja marsiktero poliže noter do tal. Strašno je bilo pogledati, goreče morje plamena, iz kteriga so se tàmni oblaki zadušljiviga dima kadili. 40 hiš in 50 kovačnic z velikimi zalogami oglja i. t. d. je pogorelo. Hvale vredno je bilo perzadevanje in trud našiga kaplana gosp. Florjana Muleja, Franceta Prezelna, Pavla Klopčiča, treh Bogatajev in tesarskiga palirja iz Češence, kterim se imamo posebno zahvaliti, de je nekoliko hiš gornjiga konca (Gorenkonca), naš celi srednji del (Terne) in celi spodnji konec (Racovnik) škode ognja obvarovan ostal. Hvala bodi Bogú, de so že vender ljudje enkrat dobroto bratovšnje sv. Florjana spoznali! Razun 6 ali 7 hiš so bile vse zavarvane. *) Velika pomoč sicer, vunder so ubogi cvekarji v posebno veliki nadlogi, ki so ob vse prišli in še clo ob zaslužik za dalji čase zavoljo pogorelih kovačnic. Ubogi pogorelci bodo tedej vsaki mili dar, kteriga jim bo dobrotljiva roka podelila, z hvaležnim sercam sprejeli. **)

Šeleznike 22. dan Svečana 1846. J. Demšer.

Vganjka.

Ktero žito ima nar manji kup?

Znajdba vganjke v poprejšnjim listu je:

Pred 8 leti.

*) Hiše so večidel vse pri naši Graški bratovšnji zavarvane; gosp. Jakob Globočnik in gosp. Jožef Gasperín sta pa imela svoje ognjiša in zaloge oglja pri Teržaški asekurancii (Assicurazioni generali Austro-Italiche) zavarvane, ktera jima je koj po ognju (komej je 5 dni pretèklo) po gosp. Jožefu Zeuniku, velkim opravniku za Krajnsko deželo, 1500 gold. precenjene škode poverníla. Lepa in nagla pomoč, očitne hvale vredna!

**) Ljubljanska mestna gosposka je koj po oznanjeni nesreči Ljubljančane naprosila, de bi pogorelcam na pomoč prihiteli, že je precej milodarov prejela. Vredništvo.

Žitni kup.	V Ljubljani 28. Svečana.		V Krajnju 23. Svečana.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače	1	59	2	5
1 » » banaške	2	11	2	10
1 » Turšice	1	15	1	16
1 » Soršice	—	—	1	43
1 » Rèži	1	36	1	42
1 » Ječmena	1	20	1	22
1 » Prosa	1	11	1	17
1 » Ajde	1	2	1	5
1 » Ovsa	—	51	—	52

Vrednik *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik *Jožef Blaznik* v *Ljubljani.*